

## OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

### Etapa națională

Arad, 11 aprilie 2023

Clasa a VII-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

**Citește fiecare dintre textele următoare pentru a putea răspunde la cerințele formulate:**

#### A.

Toată lumea o cunoștea aici. Ana consulta arhivele de cel puțin două, trei ori pe lună, iar atunci când nu putea să împrumute anumite cărți, își petrecea ceasuri întregi în bibliotecă, citind și luându-și notițe, până când afară se lăsa întunericul, iar paznicii insistau să plece pentru că sosise ora închiderii.

S-a așezat la masa ei obișnuită de lângă fereastră și a rugat-o pe bibliotecară să-i aducă o ediție mai veche din *Mic tratat despre Basm*, publicată de Ordinul Solomonarilor.

— În ce limbă? A oamenilor? a întreat-o angajata arhivelor, o vâlvă\* respectabilă care își părăsise de multă vreme mina de cupru, însă tot mai avea uneori hainele pătate de un praf roșiatic pe care încerca să și-l scuture.

— Da, sau... mai bine aduceți-mi două ediții. Pe cea obișnuită și, dacă o găsiți, pe cea în limba veche a Blajinilor, mi-ar fi de mare folos să le compar.

Bibliotecara a plecat, clătănând neîncrezătoare din cap. Se îndoia sincer că va mai găsi prin depozit vreun document în scrierea de demult a Blajinilor. Chiar în urmă cu câteva zile veniseră niște indivizi [...] care le împrumutaseră pe toate, inclusiv dicționarul lor de personaje de basm. Promiseseră că le vor înapoia în cel mai scurt timp cu putință, după ce ar fi făcut niște fotocopii la Tiparniță. Însă toate acele cărți și hrisoave\* nu se mai întorseseră, iar bibliotecara nu avea voie să vorbească despre această misiune a Corectorilor.

În bibliotecă se găseau cărți obișnuite, destinate oamenilor de rând, dar și altele scrise în limbi vii sau moarte. De pildă, exista aici *Istoria spiridușilor de pretutindenii*, în 14 volume, povestită în spiridușeasca antică, o limbă mai mult șoptită, așa că literele tipărite erau atât de șterse, încât abia dacă puteau fi citite și șuierau ușor mai ales atunci când întorceai paginile. Mult mai solicitate de către abonații arhivelor erau manualele de [...] bune deprinderi și maniere pentru zâne și fascinantele lor povești în cărți muzicale care începeau să cânte atunci când le deschideai. Erau și două cărți urieșești, mari cât niște dulapuri – *Poveștile primilor oameni* și *Cu capul în nori*. Pe acestea Ana le studiasse urcată pe o scăriță, după ce îl rugase pe amicul ei fochist, un bărbat zdravăn, să-i dea o mână de ajutor ca să le urnească paginile. Mai erau și cărți-fantomă cu file transparente, [...] atât de ușoare, încât nu puteau fi depozitate pe rafturi și pluteau prin încăperea. Cărți cât unghia pentru pitici și cărți de cremene pentru zmei [...]. Ana studiasse și cărțile albe cu coperti de azbest, un mineral care nu se topește la căldura scoasă de balauri, dar și cărțile ezoterice\* ale sfinților ce miroseau a mir și erau atât de tăcute, încât uneori se închideau în ele însele. Și parcursese rapid cărțile căpcăunilor care conțineau doar câte două-trei file, fiindcă mai multe nu reușeau ei să citească. [...]

Ana Bugiana știa pe de rost toate aceste cărți destul de obișnuite și, de fiecare dată când venea la bibliotecă, încerca să descopere cărțile speciale, de multe ori neindexate și care aveau personalitate proprie, de aceea se întâmpla de multe ori să se ascundă și să reapară după mai multă vreme.

A așteptat destul de mult până să-i sosească tratatul despre basm, timp în care s-a gândit la întâmplările ciudate din ultima vreme. [...]

Șirul gândurilor i-a fost întrerupt de vâlva care se întorsesese cu o singură carte.

— N-am găsit decât ediția inițială de la Ordin... cea în limba Blajinilor nu mai e unde ar fi trebuit să fie.

— Oare de ce nu mă miră? a mormăit Ana. [...]

Însă nu era vina bibliotecarei. A luat cartea pe coperta căreia se afla însemnul Ordinului – un toiag din care scânteia o lumină, raza înțelepciunii. „Nu pot merge mai departe cu cartea mea, dacă cititorii nu înțeleg cum a fost, ce s-a întâmplat...” și-a zis ea.

Adina Popescu, *Cartea fetiței-vampir*

\*hrisov – act domnesc care servea, ca titlu de proprietate, de privilegiu

\*ezoteric – care poate fi înțeles numai de cei inițiați; ascuns, secret

\*vâlvă – (în mitologia populară) duh, zână, știmă

**B.**

- Ziua bună, domnia ta – ziseră ei – nu cumva l-ați văzut fugind pe banditul Gian dei Brughi?
- Eu nu știu cine era – răspunse Cosimo – dar, dacă sunteți în căutarea unui omuleț care alerga, apoi luați-o în partea aceea, către torent.
- Un omuleț? Păi e un munte de om, care te bagă-n răcori...
- Se poate, însă de aici de sus toți pareți mici...
- Mulțumim, stăpâne! și o zbughiră în jos, spre torent.

Cosimo se întoarse în nuc și începu iar să citească *Gil Blas*. Gian dei Brughi stătea tot acolo, palid, cu părul și barba zbârlite și roșii, în care se încâlceau frunze uscate, coji de castane și ace de pin. Îl măsură din ochi pe Cosimo, doi ochi verzi, rotunzi, cu privirea rătăcită: urât mai era, tare urât...

- Au plecat? se hotărî să întrebe.
- Da, da – răspunse Cosimo, politicoș. Dumneavoastră sunteți banditul Gian dei Brughi?
- Cum de mă cunoști?
- Eh, așa, după faimă.
- Iar dumneata ești ăla care nu coboară deloc din copaci?
- Da, de unde știți?
- De, și eu tot după faimă, știți, umblă zvonul...

Se priviră curtenitor, ca două persoane de seamă care se întâlnesc din întâmplare și sunt bucuroase că nu sunt necunoscute una alteia.

Cosimo nu știa ce să mai spună, așa că se apucă iar să citească.

- Citești ceva frumos?
- *Gil Blas* de Lesage.
- E frumoasă?
- Desigur.
- Mai ai mult până s-o isprăvești?
- De ce? Mai am vreo douăzeci de pagini.

— După ce-o isprăvești, vreau să te-ntreb dacă mi-o împrumuți și mie – zise el, zâmbind nițel cam stingherit. Știi, îmi petrec zilele ascuns, nici nu mai știu ce să fac. De-aș avea o carte din când în când, aș mai zice și eu... Într-o zi am oprit o trăsură, n-am găsit nimic într-însa, dar am dat peste o carte și-am luat-o. Am purtat-o cu mine, pitită sub vestă. Aș fi dat toate lucrurile furate, numai să pot opri cartea aia. Seara, aprind felinarul, m-așez să citesc... dar... era în latinește... N-am înțeles o iotă... – și clatină din cap: Vezi, eu nu știu latinește.

— De, latina [...] e grea — zise Cosimo și simți că, fără voia lui, avea un aer protector. Cartea pe care o citesc eu acum este scrisă în franceză...

— Franceza, toscana, provensala, castiliana, astea le înțeleg pe toate – spuse Gian dei Brughi. Ba chiar puțin și catalana.

Într-o jumătate de oră, Cosimo sfârși cartea și i-o împrumută lui Gian dei Brughi.

Așa începu prietenia dintre fratele meu și bandit. Îndată ce Gian dei Brughi isprăvea o carte, alerga într-un suflet să i-o restituie lui Cosimo, lua alta cu împrumut și se grăbea să se ascundă în bârlogul lui, unde se adâncea în lectură.

Lui Cosimo eu îi procuram cărțile, din bibliotecă și, după ce le citea, mi le înapoia. Acum începuse să le țină ceva mai mult, deoarece, după lectura sa, i le dădea lui Gian dei Brughi și adesea mi le aducea cu coperțile jerpelitate, cu pete de mușegai pe ele și cu bale de melci, fiindcă cine știe unde le păstra banditul.

În zilele hotărâte dinainte, Cosimo și Gian dei Brughi se întâlneau într-un anumit copac, schimbau cartea și... p-aci ți-e drumul, căci pădurea era zi și noapte cutreierată de zbir\*. Această operație atât de simplă era foarte primejdioasă pentru amândoi, chiar și pentru fratele meu, care, de bună seamă, n-ar fi putut justifica prietenia lui cu acel tâlhar! Dar pe Gian dei Brughi îl cuprinsese o atare patimă pentru citit, că înghițea roman după roman și, stând toată ziua ascuns ca să citească, el devora într-o singură zi cărți pentru care fratelui meu îi trebuia o săptămână, și atunci nu mai era chip să stea locului, voia negreșit altele, și, dacă nu sosise încă ziua stabilită, o pornea razna în căutarea lui Cosimo, înspăimântând familiile de prin căsuțele de țară și punând pe urmele lui toate forțele publice din Ombrosa.

Astfel, mereu strâns cu ușa de cererile banditului, lui Cosimo nu-i mai ajungeau cărțile pe care izbuteam să i le procur eu, așa că a trebuit să caute alți furnizori. [...]

Dar Gian dei Brughi avea și el gusturile lui, nu i se putea da orice carte, la întâmplare, căci a doua zi venea la Cosimo să i-o schimbe. Fratele meu se afla la vârsta când începi să prinzi gust pentru lecturile mai substanțiale, dar se vedea silit să înainteze încet de când Gian dei Brughi îi înapoiasse *Aventurile lui Telemac*, avertizându-l că, dacă îi mai dă vreodată o carte atât de plicticoasă, o să-i taie de la rădăcină copacul în care stă cocoșat.

Italo Calvino, *Baronul din copaci*, traducere de Despina Mladoveanu

\*zbir – om aspru, crud, brutal

**C.**

Cărțile clasice sunt cărți care, cu cât credem că le cunoaștem mai bine din auzite, cu atât devin mai noi, mai neașteptate, mai inedite atunci când le citim cu adevărat. Niciodată nu termină ceea ce au de spus. Sigur, se întâmplă așa numai când reușesc să-l emoționeze și să-l lumineze pe cel care le citește. Nu cititorii constrânși au fost cei care au protejat aceste texte ca pe niște talismane în lungile vremuri periculoase, ci acei care erau îndrăgostiți de ele.

Operele clasice sunt marile supraviețuitoare. În limbajul ultracontemporan al rețelelor sociale, am putea spune că puterea lor – bogăția, în termeni de recensământ – se măsoară în numărul de *followers*. Sunt opere care continuă să atragă noi cititori, la o sută, două sute, două mii de ani după ce au fost scrise. Se strecoară printre variațiile gusturilor, ale mentalităților, ale ideilor politice; revoluții, cicluri în schimbare, indiferența noilor generații. Și pe acest traseu, unde le-ar fi atât de ușor să se piardă, reușesc să ajungă în universul altor autori, pe care îi influențează. Continuă să urce pe scenele teatrelor din toată lumea, sunt adaptate la limbajul cinematografic și al emisiunilor de televiziune, chiar și atunci când s-au debarasat de legături și cerneală pentru a deveni lumină pe internet. Fiecare nouă formă de expresie – publicitate, manga, rap, jocuri video – le adoptă și le adăpostește.

În spatele supraviețuirii celor mai vechi clasici se află o mare poveste aproape ignorată, cea a tuturor anonimilor care au reușit să păstreze, prin pasiune, o fragilă moștenire de cuvinte, povestea misterioasei lor loialități față de acele cărți. [...] Noi, cititorii de azi, ne putem simți singuri, în mijlocul vieții noastre agitate, cultivându-ne ritualuri lente. Dar avem în spate o lungă genealogie și nu ar trebui să uităm că noi toți, fără să ne cunoaștem, am fost protagoniștii unei salvări fantastice.

Irene Vallejo, *Infinitul într-o trestie*,  
traducere de Silvia-Alexandra Ștefan

**SUBIECTUL I**

**20 de puncte**

**Scrie pe foaia de concurs numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect:**

1. Litera „e” transcrie numai vocale, în fiecare cuvânt din seria:

- a) „arhivele”, „petrecea”, „traseu”.
- b) „deschideai”, „lente”, „puterea”.
- c) „schimbare”, „operele”, „adesea”.
- d) „sociale”, „reușesc”, „vieții”.

**2 puncte**

2. Conține doar cuvinte derivate seria:

- a) „depozitate”, „spatele”, „revoluții”.
- b) „dulapuri”, „bogăția”, „recensământ”.
- c) „scăriță”, „urieșești”, „primejdioasă”.
- d) „talismane”, „abonații”, „misterioasei”.

**2 puncte**

3. În secvența: „Pe acestea Ana le studiasse urcată pe o scăriță, după ce îl rugase pe amicul ei fochist, un bărbat zdravăn, să-i dea o mână de ajutor” există:

- a) patru pronume personale.
- b) cinci pronume personale.
- c) șase pronume personale.
- d) șapte pronume personale.

**2 puncte**

**Scrie pe foaia de concurs răspunsurile la cerințele de mai jos:**

4. Alcătuieste câte un enunț cu altă formă de plural a substantivelor subliniate din secvențele: „cărți de cremene pentru zmei” și „bogăția, în termeni de recensământ”. **2 puncte**

5. Construiește un enunț în care cuvântul subliniat în secvența: „Fratele meu se afla la vârsta când începi să prinzi gust pentru lecturile mai substanțiale, dar se vedea silnit să înainteze încet de când Gian dei Brughi îi înapoiase Aventurile lui Telemac, avertizându-l că, dacă îi mai dă vreodată o carte atât de plicticoasă, o să-i taie de la rădăcină copacul în care stă cocoșat.”, să fie folosit cu sens figurat. **2 puncte**

6. Scrie un enunț exclamativ despre lumea cărților, în care pronumele demonstrativ de apropiere „acesta” să fie atribuit. **2 puncte**

7. Transcrie predicatele din secvența: „Această operație atât de simplă era foarte primejdioasă pentru amândoi, chiar și pentru fratele meu, care [...] n-ar fi putut justifica prietenia lui cu acel tâlhar!”, precizând felul acestora. **2 puncte**

8. Notează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din secvența: „Continuă să urce pe scenele teatrelor din toată lumea, sunt adaptate la limbajul cinematografic și al emisiunilor de televiziune, chiar și atunci când s-au debarasat de legături și cerneală pentru a deveni lumină pe internet.”. **2 puncte**

9. Menționează cazul fiecărui cuvânt subliniat din structurile: „Însă nu era vina bibliotecarei. A luat cartea pe coperta căreia se afla însemnul Ordinului – un toiag din care scânteia o lumină, raza înțelepciunii.” **2 puncte**

10. Rescrie corect următorul enunț: *Dintr-o dată, clubul ai căror membri au devenit activi și-a schimbat sediul la Arad.* **2 puncte**

### **SUBIECTUL al II-lea**

**40 de puncte**

**Scrie pe foaia de concurs răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:**

1. Interpretează, în 50 – 70 de cuvinte, două figuri de stil diferite, identificate în secvența următoare, selectată din textul B: „Gian dei Brughi stătea tot acolo, palid, cu părul și barba zbârlite și roșii, în care se încâlceau frunze uscate, coji de castane și ace de pin. Îl măsura din ochi pe Cosimo, doi ochi verzi, rotunzi, cu privirea rătăcită: urât mai era, tare urât...” **6 puncte**

2. Ilustrează, cu câte o secvență reprezentativă, o trăsătură morală comună personajului Ana și lui Cosimo, identificată în cele două texte, precizând mijlocul de caracterizare. **6 puncte**

3. Prezintă, în 30 – 70 de cuvinte, un element de conținut comun celor trei texte-suport. **6 puncte**

4. Explică, în 30 – 50 de cuvinte, diferența dintre cititorii pasionați și cititorii constrânși, așa cum se desprinde din textul C. **6 puncte**

5. Comentează, în 50 – 70 de cuvinte, o semnificație a secvenței selectate din textul B: „Lui Cosimo eu îi procuram cărțile, din bibliotecă și, după ce le citea, mi le înapoia. Acum începuse să le țină ceva mai mult, deoarece, după lectura sa, i le dădea lui Gian dei Brughi și adesea mi le aducea cu coverțile jerpelite, cu pete de mucegai pe ele și cu bale de melci, fiindcă cine știe unde le păstra banditul.” **8 puncte**

6. Care este, în opinia ta, locul potrivit pentru a citi o carte? Justifică-ți răspunsul, în 70 – 100 de cuvinte, referindu-te la textele-suport A și B. **8 puncte**

### **SUBIECTUL al III-lea**

**40 de puncte**

**Imaginează-ți că Ana Bugiana, personajul din textul A, îi împrumută lui Cosimo, personajul din textul B, o carte pe care vrea să o salveze, găsiindu-i cel mai bun cititor.**

Scrie un text narativ, de minimum 200 de cuvinte, arătând ce a determinat-o pe Ana Bugiana să spună: „Nu pot merge mai departe cu cartea mea, dacă cititorii nu înțeleg cum a fost, ce s-a întâmplat...”. În redactarea textului, vei integra descrierea unei emoții și o secvență dialogată de minimum șase replici.

Vei primi **26 de puncte** pentru conținutul compunerii și **14 puncte** pentru redactare.

**Notă!** Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 200 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus. Compunerea nu va avea titlu sau motto.